

ክፍል አንድ
ምዕራፍ አንድ

1. የሥርዓተ ቅዳሴ ትርጉም

- ❖ ሥርዓት ማለት "ሠርዐ ሠራ" ከሚለው የግእዝ ግ/ሥ የወጣ ምዕላድነት ያለው ስም ነው። የቃሉም ትርጉም ሕግ፣ ደንብ፣ አሠራር፣ መርሐ ግብር ማለት ነው።
- ❖ ቅዳሴ ማለት ደግሞ "ቀደስ፣ ባረከ፣ አመሰገነ፣ አከበረ፣ አገነነ፣ አነጸ፣ አጠራ፣ ለየ፣ ለእግዚአብሔር መርጦ ሰጠ" ከሚለው ግ/ሥ የወጣ ጥራ ዘር ሲሆን የቃሉም ትርጉም መቀደስ- መባረክ- ማመስገን ማለት ነው ሥርዓተ ቅዳሴ የሚለውን በአንድ ትንፋሽ አንብባን ስንተረጎም የምስጋና መርሐ ግብር (የምስጋና ሥርዓት) ማለት ይሆናል።
- ❖ ሥርዓተ ቅዳሴ ሥርዓተ ጸሎተ ቀዳሳን ይባላል።

1.1. የሥርዓተ ቅዳሴ አከፋፈል

በአጠቃላይ ሥርዓተ ቅዳሴ (የጸሎተ ቀዳሳን ሥርዓት) በሦስት ይከፈላል፡-

- ❖ የመጀመሪያው ክፍል የቅዳሴ ዝግጅት ክፍል ወይም ግብዓተ መንጠላለት፣ ወይም ሥርዓተ ግብጽ ይባላል። ይህም "ኦ አጉዮ በዝንቱ ልቡና" ወንድሜ ሆይ በተሰበሰበ ልቡና ጽና(ሁን) ካለው ጀምሮ "ሚ መጠን ዛቲ ዕለት ግርምት" ይህኛ ዕለት ምን የምታስፈራ ናት እስከሚለው ያለው ነው።
- ❖ ሁለተኛ ክፍል የትምህርተ ወንጌል የምክርና የምስጋና ክፍል ሲሆን በተለምዶ ሥርዓተ ቅዳሴ ይባላል። በዚህ የሥርዓተ ቅዳሴ ክፍል ጊዜ ውስጥ ከቅዱስ ወንጌል፣ የቅዱሳን የነቢያት ትንቢትና የሐዋርያት መልእክታት እንዲሁም የክብረ የጌታ ቅዱስ ወንጌል ይነበባል የተረጎማል።
- ❖ ሦስተኛ ክፍል ኅብስቱ ወደ ሥጋ አምላክ ወይኑ ወደ ደመ መለኮት የሚለወጥበት፣ የጸሎትና የምስጋና ክፍለጊዜ ነው። በተለይም በዚህ የጸሎት ክፍል ጊዜ ከምስጋና ሁሉ የተመረጠ ልዩ ምስጋና "ጎበነ ንሀበር በዘዚአክ መንፈስ ቅዱስ" የባህርይ ሕይወትህ መንፈስ ቅዱስን ሰደህ፣ ይህን ሕብስት ይህን ወይን ሰውጠህ፣ ነፍስ የተለየው መለኮት የተዋሐደው ትኩስ ሥጋህን ትኩስ ደምህን አድርገህ፣ ከአንተ ጋር አንድ እንሆን ዘንድ አንድ

መሆንን ስጠን፤ ብሎ ከህኑ ሲያመሰግን ርዕደተ መንፈስ ቅዱስ (የመንፈስ ቅዱስ መውረድ) ይሆናል። ሕብስቱ ተለውጦ ሥጋ አምላክ ወይኑ ተለውጦ ደመ መለኮት ይሆናል። በጥቅሉ ይኸው የጸሎተ ቅዳሴ ክፍለ ጊዜ ፍሬ ቅዳሴ በመባል ይታወቃል። ይህ የጸሎት ክፍል የሚተገበርበት እንደ ቤተ ክርስቲያናችን ሥርዓት አሥራ አራት ቅዳሴያት አሉን።

1.2 ሥርዓተ ቅዳሴን ማን ጀመረው?

- ❖ ሥርዓተ ቅዳሴን (ሥርዓተ ጸሎተ ቁርባንን) የመሠረተው (የጀመረው) ሊቀካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሐሙስ ማታ በብሉይ ኪዳን ሥርዓት ከደቀ መዛሙርቱ ጋር በበዓለ ፋሲካው ማዕድ ተቀምጦ፣ በግዕዝ ፋሲካውን ከተመገቡ በኋላ፣ ለደቀ መዛሙርቱ ስለእናንተና ስለብዙዎች ቤዛ የሚፈተትና የሚሰጥ ሥጋዬ ይህ ነው እንኩ ብሎ ቅዱስ ሥጋውን፤ እንዲሁም ጽዋውን እንስቶ አመስግኖ አክብሮ “ስለእናንተ ስለዓለሙ ሁሉ የሚፈሰው አዲስ ሥርዓት ሆኖ የሚሰጠው ደሜ ይህ ነው”፤ ብሎ ከቡር ደሙን በለጋስነቱ ሰጥቷቸው፤ እንዲሁም አድርጎ ብሎ ሥርዓተ ቅዳሴውን መሠረተ። ሥርዓቱንም በተግባርና በትምህርት አስተማራቸው። ጸሎተ ቀርባንን አከናወነ (ማጥ.26 ቁ26-28፣ ማር.14 ቁ 17-25፣ ሉቃ.22 ቁ14-38፣ ዮሐ.6 ቁ56-59፣ 1ቆሮ.11 ቁ23-26)
- ❖ ይህም የቅዳሴውም ሥርዓት ለመጀመሪያ ጊዜ የተከናወነው የመጀመሪያው የዘመነ ወንጌል ቤተ መቅደስ በነበረው ዓልእዛር በተባለው ደገኛ ሰው ቤት ነበር።
- ❖ ዛሬ የምንቀድሰውን የሥርዓተ ቅዳሴ ቅደም ተከተሉን ያሰባሰበው ቅዱስ ባስልዮስ ዘቂሳርያ ነው።

1.3 የመጀመሪያዎቹ አስቀዳሾች እና ቆራቢዎች

የዚህ ጸሎተ ቅዳሴ (ሥርዓተ ጸሎተ ቁርባን) የመጀመሪያዎቹ አስቀዳሾችና ቆራቢዎች የነበሩት ቅዱሳን ሐዋርያት ነበሩ። ጌታ የጸሎተ ቀርባኑ ሰዓት ባደረሰ ጊዜ ጸሎተ ቅዳሴውን ለማከናወን ከዐሥራ ሁለቱ ሐዋርያት ጋር በማዕድ ተቀመጠ። (ሉቃ.22 ቁ14) ደቀመዛሙርቱ ሥርዓተ ቅዳሴውን አስቀድሰው ቅዱስ ቁርባንን ከተቀበሉ በኋላ ለቅዱስ ሥጋህናግ ለክቡር ደምህ ስላበቃኸን ክብር ምስጋና ይግባህ ብለው አመሰገኑ፤ ካመሰገኑ ከዘመኑ በኋላ ወደ

ደብረ ዘይት ወጡ። (ማቴ26 ቁ30) በዛሬዎም ቅድስት ቤተክርስቲያን ለጸሎተ ቅዳሴ የእምንተኛነት ከዚህ ተነሥተን ስለሆነ በጸሎተ ቁርባኑ እናመሰግናለን ቅዱስ ሥጋህንና ክቡር ደምህን ለመብላትና ለመጠጣት በቸርነትህ ስላበቃኸን ብለንም እናከብራለን፤ እናገነዘብን። ስለዚህም ነው ለሥጋወደሙ የበቁና የተዘጋጁ ቅዱስ ቁርባኑን በሚቀጡት ሰዓት “እስመ ኃይል አንተ እኩት ወስቡህ ወለክ ስብሐት ለዓለሙ ዓለም” ቅዱስ ሥጋህንና ክቡር ደምህን ቆርሶህ ገምሱህ የዘለዓለም ሕይወትን እናገኛ ዘንድ እንኩ ብሎ ጠጡ ብለህ በለጋስነት የሰጠኸን አንተ ኃይል ነህና ገናና ነህና ክቡር መባል ምስገን መባል ይገባሃል እያልን የምንዘምረው። ይህም ዝማሬ ያንጊዜ ሐዋርያት ቅዱስ ቁርባኑን ከተቀበሉ በኋላ እንደ ዘመሩት ያለ ዝማሬ ነው።

1.4 የሥርዓቱ ዋና ዓላማ

የመሥዋዕተ አራት ምግብና መሬጸሙን መጠናቀቁን በምትኩ የሐዲስ ዚዳን የዘለዓለም ሥርዓት የወንጌል መሥዋዕት የሆነውን ከእመቤታችን የነሣውን ቅዱስ ሥጋውንና ክቡር ደሙን ቆርሶና ገምሶ በቸርነቱና በለጋስነቱ ለሚያምኑበት እና እንዲሁም የዘለዓለምን ሕይወትን ለሚናፍቁ ሁሉ እንካችሁ ብሎ ጠጡ ብሎ ከመ ስጠት ጋር ለአሰው ሐዋርያት ለተከታዮቻቸው ሥርዓቱን ለማስ ተማርና ለመፈጸም ነው። (1ቆሮ.1 ቁ25-26)

እንዲህ ብሎ “ሰው ከዚህ እንጀራ ቢበላ ለዘለዓለም ይኖራል። ሥጋዬንም የሚበላ ደሜንም የሚጠጣ የዘለዓለም ሕይወት አለው” (ዮሐ.6 ቁ51-59)።

ክብር ምስጋና ይግባውና የዘለዓለም ሕይ ወት የሚገኝበትን የጸሎተ ቀርባን ሥርዓት ለመሳተፍ (ቅዳሴ ለማስቀደስ) ወደ ቤተክርስቲያን በሄድን ጊዜ ከደቀመዛሙርቱ እንደ አንዱ ደቀ መዝሙር (እንደ አንዱ ሐዋርያ) ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ እንደመረጠንና እንደጠራን ሳንዘነጋ “በእግዚአብሔር ማደሪያ ቤት መኖር እንዴት እንደሚገባህ ታውቅ ዘንድ እጽፍልሃለሁ” (1ኛ ጢሞ.3 ቁ.15) ብሎ ሐዋርያው ለልጁ ጢሞቶዎስ እንደመከረው እኛ ም እንደሚከተለው የሥርዓተ ቅዳሴውን ሥርዓት አውቀን፤ በቤተ እግዚአብሔር እንዴት መኖር እንዳለብን እንማማራለን። ያለ ሥርዓት የሚሄዱትን ገሰጸቸው ብሎናልና (2ኛ ተሰሎ.5 ቁ 14)።

ምዕራፍ ሁለት

1. ለማስቀደስ ከመሄድ አስቀድሞ የሚደረግ ዝግጅት

በርሃነ ዓለም ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ 'ሁሉም ነገር በአ ጭብፍ በሥርዓቱ ይሁን' 1ኛ ቆሮ.14:40 ብሎ እንደመከረን፡- ሥርዓ ትን መማርና በሥርዓት መመራት ተገቢ ነው።

ስለሆነም ወደ ቅድስት ቤተክርስቲያን በተለይ በዕለተ ሰንበት፣ በዓበይት በአላት፣ በቅዱሳን ክብረ በዓላት እና በዘመነ ጸም፡-

- ❖ ቅዳሴ ለማስቀደስ
- ❖ ቁርባን ለመቀረብ
- ❖ ከጸሎተ ቅዳሴው በረከትን ለማግኘት ወደ ቅድስት ቤተክርስቲያን ስንመጣ፡-

ሀ. የሕሊና ዝግጅት ማድረግ

ወደ እግዚአብሔር ፊት ስንቀርብ በጎ ሕሊና እንዲኖረን ያስፈልጋል። (የሐ.ሥ.23 ቁ1) (ሮሜ13 ቁ5) አምላካችን እግዚአ ብሔር ልጄ ሆይ ልብህን ስጠኝ ይለናልና (ምሳሌ. 23 ቁ 26)

ስለዚህም ወደ ቤተክርስቲያን ከመምጣ ጋራ አስቀድሞ በሰንበት ዋዜማ የሕሊና (የልብና) ዝግጅትን ማድረግ ጸሎተ ቅዳሴውን ለመከታተል ይረዳል። ይህንን ስንል ስድስቱን ዕለታት በሥራ የባከነውን ልቡናችንን ሰብሰብ አድርጎ ማሳረፍና ወደ ቤተመቅደስ እንዴት መግባት አለብኝ ብሎ ማሰብ ነው። ወደ ቤተ መቅደሱ በጥንቃቄ ሆነን መግባት አለብን። በጥንቃቄ መግባት እንዳለብን "ወደ ቤተ እግዚአብሔር በገባህ ጊዜ እግርህን ጠብቅ" ብሎ የጥበብ ሰው ሰሎሞን ነግሮናልና። (መክ.5 ቁ1)

አሳባችንን ለመሰብሰብ እና ለበጎ ሥራ እንድንዘጋጅ ከሚረዱን ጥቂቶቹን ብንጠቅስ፡- ሐዋርያው "የእግዚአብሔር ሰው ፍጹምና ለበጎ ሥራ ሁሉ የተዘጋጀ ይሆን ዘንድ የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ ሁሉ ለትምህርትና ለተግላጽ ልብን ለማቅናት በጽድቅም ላለው ምክር ደግሞ ይጠቅማል" (2ኛጢሞ.3 ቁ.12-16)። ብሎ እንደመከረን፡-

- ❖ ቅዱሳት መጻሕፍትን ማንበብ። (ሮሜ.15 ቁ4-5)
- ❖ በካሴት የተቀረጹ መንፈሳዊ መልእክት ያላቸውን ኦርቶዶክሳዊ መዝሙሮችን ማድመጥ፤ ፍፁም እምነት የሚገኘው ቃለ እግዚአብሔርን በመስማት ስለሆነ። "እምነት ከመ ስማት ነው

መስማትም በእግዚአብሔር ቃል ነው” (ሮሜ 10 ቁ.17)

❖ መንፈሳዊ ትርፍቶችን (ኦርቶዶክሳዊ የሆኑ መንፈሳዊ መልእክት ያላቸው ፊልሞች) መመልከት፤ ናቸው። የጥበብ ሰው ስሎሞን “አዕይንቲክ ርቱዕ ይርዳዎ” ዓይኖችህ የቀና ነገርን ይመለከቱ ብሎናል። (ምሳ.4 ቁ.25)

ለ. የሰውነታችንን ንጽሕና መጠበቅ-

ተፈጥሮአዊ አካላችን ጥሩ ጠረን እንዲኖረው ሰውነታችን በሰንበት ዋዜማ በመታጠብ መዘጋጀት የራሳችንን ንጽሕና ከመጠበቅ አልፎ እግዚአብሔር ንጹሕ ባህርይ ስለሆነ ወደሱ በአክብሮት በመቅረብ ባደረግነው ዝግጅት ዋጋ እናገኝበታለን። ከፈጣሪያቸው ጋር ለመገናኘት የሹትን ቤተ እሥራኤልን ሙሴም እንዲህ ብሎ እንዲዘጋጁ አዘዛቸው። “ሰውነታቸውን አንጹ ሕዝቡም ልብሳቸውን አጠቡ” (ዘጸአት 19:15)

በተለይ በወጣትነት ዕድሜ ያለን የሰውነታችን ንጽሕና መንከባከብ ይገባናል። እንደዚሁም የጫማችን የካልሲያችንን ንጽህና መጠበቅ እንደ ግዴታ አድርገን መውሰድ አለብን። ብዙ አስቀዳሾች ወንድሞችና እጎቶች ከክፉ ጠረን የተነሣ ቤተክርስቲያን ውስጥ ለማስቀደስ በጤናቸው ላይ ችግር በማስከተሉ በተለይ ይህ ያልተጣበ ካልሲና ንጽህና የጎደለው የጫማ ጠረን መሰናክል እየሆናቸው መሆኑን አንዘንጋ። ለሰው መሰናክል መሆን በቅዱስ ወንጌል በመድኃኒታችን ቃል “ማሰናክያ ለሚያመጣ ለዚያ ሰው ወዮለት” (ማቴ.18 ቁ.7) ተብሎ ከባድ ማስጠንቀቂያ ስለተሰጠው ለሰው ልጅ ሕይወት መሰናክል እንዳንሆን እናስተውል።

ሐ. መንፈሳዊ አለባበስ ሥርዓትን መጠበቅ-

የሰውነታችንን ንጽሕና ከመጠበቅ ጋር የአለባበስ ሥርዓትን መጠበቅ ይገባል። ቅዱስ ያዕቆብ የቅድስት ቤተክርስቲያን አምሳል ወደ ምትሆን ወደ ቤቴል መሥዋዕት ይሠዋ ዘንድ ትዕዛዝ በደረሰው ጊዜ ቤተሰቡን “ንጹሕ ሁኑ ልብሳችሁንም ለውጡ” ብሎ አዟቸዋልና። (ዘፍ.35 ቁ.2) ስለዚህ “ተሰአሉ ለአቡክ ወይንግረኩ” አባትህን ጠይቀው እርሱ ይነግርሃል፤ (ዘጸ.32 ቁ.7) እንዳለው ሊቀነቢያት ሙሴ ለመንፈሳዊ ስልጣኔ መሰረቶች የሆኑትን የአበውን የአለባበስ ሥርዓት ጠይቆ አውቆ እነርሱን ምሳሌ በማድረግ ለቤተ እግዚአብሔር የሚለበስ የተለየ የቤተክርስቲያን ልብስ ቢኖረን ይመረጣል፤ የተለየ የሰንበት ልብስ ባይኖረን ያን ያለንን አጥበን አጽድተን ሰብስን ብንሄድ መልካም ነው። በተጨማሪ በተለይ በዕለተ ሰንበት በአጋጣሚ ምክንያት ካልሆነ

በቀር ጳጳስ ብቻ ሹሚዝ ብቻ ለብሶ ወደ ቤተ ክርስቲያን መሄድ እጅግም አያስመሰግን። ምክንያቱም ወደ ምድራዊ ሠርዓት ቤተ ተጠርተን ስንሄድ እንኳ መሽራ ውንና ሚዜዎቹን ለመምሰል ተራ ልብስ ለብስን እንደማንሄድ የታወቀ ነው። ተራ ልብስ ለብስን ብንሄድ እንኳ ከበሬታ አናገ ኝም ምክንያቱም አክብሮ የጠራንን ቤተሰቡን አልመሰግንም። (ግድ.22 ቁ12)

እንደዚሁም ሁሉ ቅድስት ቤተክርስቲያን ደግሞ መንፈሳዊ ተደላ ደስታ የምንቋደስበት፣ ነውርና ነቀፋ የሌለበት የመርዓዊ ንጉሥ ክርስቶስ ንጽሕት የሠርዓት ቤተ ስለሆነች አባቶችና ወንድሞች ከታችውን፣ ጋቢያቸውን ደረብ አድርገው፣ መስቀለኛ አጣፍተው አደግድገው እናቶችና እንቶችም እንደዚሁ ባህላዊ ልብሳቸውን ለብሰው፣ ከፈጣሪያቸው ፊት በሰማያውያን መላእክት አምላካል ለምስጋና ቢቆሙ፣ ለእግዚአብሔርም ክብር ነው። ለአስቀዳሾችም ሞገስ ነው።

መ. ለቅዳሴ ሲሄዱ ለለበሱ የማይገባቸው።

- ❖ ማንኛውንም የሌሊት ልብስ መልበስ
- ❖ ለሠርዓት ለተለያዩ ጥሪዎች የሚለበሱ አልባላት
- ❖ የሰውነታችንን የአካል ቅርጽ አጥልተው የሚያሳዩ ልብሶችን በመልበስ ከላይ በተጠቀሱት በዓላት ወደ ቤተክርስቲያን ውስጥ ገብቶ በሥርዓተ ቅዳሴው መሳተፍ አይገባም።

ሠ. በምንጣፍ አንድ ከመሆን መታቀብ

ወደ ቅድስት ቤተክርስቲያን ለቅዳሴ፣ ለውዳሴ ለመሄድ ባለብን በት ዕለት በምንጣፍ አንድ ከመሆን መታቀብ አግባብ ነው። ምክንያቱም በዚች ሌሊት ለነፍስ ፈቃድ ሥጋን ማስገዛት ይገባልና። ለሰው የከበረ ሀብት ትጋቱ ስለሆነ፣ (ምሳ.12 ቁ.13) በተራ ክቦ የደከመንና የዛለ አዕምሮ ይዞ ወደ ቤተመቅደስ ከመሄድ ይልቅ በዚህ ዕለት በሰማያውያን መላእክት አምላካል በነቃና በተጋ አእምሮ ሆኖ ምስጋና የባሕርዩ የሆነውን አምላክ ለማመስገን ቢሄዱ ባለሰላሳ ባለሰላ እና ባለመቶ ፍሬ በረከትን ያፈራሉ። ብርሃነ ዓለም ቅ/ጳውሎስም ለዚህ ነው ስለ ጋብቻ ቅዳሳነት ሲናገር መጥቶ ነገር ግን “ለጸሎት ትተጉ ዘንድ ተስማምታችሁ ለጊዜው ካልሆነ በቀር እርስ በእርሳችሁ አትከላ ከሉ”። (1ኛቆሮ.7 ቁ5) ብሎ እግዚአብሔርን ለማገልገል ከሆነ ግን በምንጣፍ በአልጋ አንድ ከመሆን (የአካል ተዋሕዶ) በመፈጸም መጠበቅ እንዳለብን ያስተማሩን። ፍ.ነ.ሥ.አን.

ረ. ወርገዊ ልማድ እንስት በተከሠተ ጊዜ መታቀብ

እናቶችና እገቶች ወርጋዊ ልማድ እንስት በተከሠተ ጊዜ ወደ ቅድስት ቤተክርስቲያን ውስጥ በመግባት ራስን ለቁርባን መብቃትና ለጸሎት፣ ለቅዳሴ እንዲሁም ሥርዓተ አምልኮ ለመፈጸም እራስን ማዘጋጀት አግባብ አይደለም። ፍትሐ ነገ.አን. 14:5631:

ምክንያቱም የቤተክርስቲያንን ንጹሕና ለመጠበቅ ሲባል ነው። እንደሚታወቀው ቤተክርስቲያን ንጹሕ የአምልኮ ሥፈራ ስለሆነች ከቆ ምንበት ስፍራ ጀምሮ መሬቱን ስመን ተሳልመን ለፈጣሪያችን ያለንን ፍቅር ከመግለጽ ጋር ፍጹም በረከትን እናገኛለን ብለን እናምንበታለን። ስለሆነም አንድ አንድ ጊዜ ይህ ወርገዊ ክስተት አንድ አንድ እናቶች እህቶች ላይ ከሚጠበቀው በላይ እየሆነ ለመቆጣጠር ስለሚቸገሩ ከዚህ የተነሳ የሌላውን ክርስቲያን ሃይማኖታዊ ስሜቱን ለማክበር እና በስነ ልቦናው ጉዳት እንዳይደርስበት ሲባል ነው እንጂ እንደ ብሉይ ኪዳን ሥርዓት ወርገዊ ልማድ እንደ መርገም ተቆጥሮ አይደለም።

እንዲህ ብሎ ማሰብ በራሱ ኃጢአትም ነው፣ ክህደትም ነው። እንዲህ ብሎ የሚያስብ ቢኖር እንኳ ቅዱስ ኤፍሬም “ዲያ-በሎስ ያሳታት ሔዋንን ነጻ አደረጋት” ሔዋንን ከመርገመ ሥጋ ከመርገመ ነፍስ ነጻ ካደረጋት ልጅሽ ጽንዕት በድንግልና ሥርጉት በቅድስና እመቤታችን ጸጋውን ክብሩን እንዳይነሳን፣ ለምኝልን አእምሮውን ጥበቡን ሳይብን፣ አሳድራብን፣ ብሎ እመቤታችንንም ባለመሰገናት ነበር። በዚህም ምስጋናው ሔዋን የስሕተት ምክንያት ስለሆነች ፈጽሞ አላዳናትም የሚሉ የመናፍቃንን በር ዘግቶባቸዋል። የሰኞ. ወ.ማር.

ምዕራፍ ሦስት

1. ሥርዓተ ቅዳሴ ላይ ልንጠነቀቅባቸው ከሚያስፈልጉን ነገሮች

ሀ. መውጣትና መግባትን በተመለከተ

1. ሥርዓተ ቅዳሴው ከተጀመረ በኋላ ቤተክርስቲያን ውስጥ መግባት ወይም ከቤተክርስቲያን ውስጥ ወጥቶ መሄድ አይፈቀድም። ነገር ግን ጸሎተ ቀርባኑ እስኪፈጸም ድረስ የማይቆይ ከሆነ አስቀድሞ ራስን መለየት ይገባል። (ፍት. መን.እን 12:478)

እንዲሁም ሲባል ግን በከባድ ችግር እና ትዕግስት በሚያሳጣ ድንገተኛ ሕመም ምክንያት ከሆነ እንደችግሩ በቀስታ ሆኖ ሌላውን አስቀዳሽ በማይረብሽ ሁኔታ ራስን ማግለል ይቻላል።

2. ጸሎተ ቅዳሴው ከተጀመረ በኋላ ዲያቆኑ እትዉ በሰላም እሾህ ሳይወጋችሁ እንቅፋት ሳይመታችሁ በሰላም ወደቤታችሁ ሂዱ ብሎ ሳያሰናብት ወጥቶ መሄድ አይገባም። (ፍት. መን.እን. 12: በሰ. 92)

ለ. ምራቅን ጸቅ ማለት አግባብ አለመሆኑ

በሥርዓተ ቅዳሴው ውስጥ ሳለን ምራቅን ጸቅ ማለት ክልክል ነው። (ፍት.መን.እን. 12: 476)

በተጨማሪ የሚያስልፉ አክታን የሚያስከትልና የሌላውን አስቀዳሽ እምነቱን የሚጋፋ፣ የማሳል የሕመም ስሜት ካለ ቢቻል ለብቻ ሆኖ ማስቀደስ የሚቻልበትን ቦታ መምረጥ፣ ወይም ቀደም ብሎ ደቁው የተቀሰቀሰ ከሆነ ደግሞ ከቤተ ክርስቲያን ውስጥ ባይገባ ይመረጣል። በእንዲህ አይነት ሁኔታ ሳለን እጸድቃለሁ፣ በረከት አገኛለሁ ብሎ በማሰብ የግድ ከላስቀደስን ብለን እልህ እንዲገባን አያስፈልገንም። ነገና ተነገወዲያም ህመሙ ሲሻለን የምናስቀድስበት ጊዜ ነው። ምክንያቱም ለሌላው አስቀዳሽ መሰናክል አንድን ሆን ነው። “በእኔም ከሚያምኑ ከእነዚህ ከተናናሾች አንዱን የሚያሰናክል ሁሉ የወፍጮ ድንጋይ በእንገቱታስሮ ወደ ጥልቅ ባሕር መስጠም ይሻለው ነበር” (ማቴ. 18 ቁ.6) ተብሏልና።

ሐ. ስለ ግል ጸሎት

በቤተክርስቲያን ውስጥ ጸሎተ ቀርባኑ ከተጀመረ በኋላ መጽሐፍ ዘርግቶም ሆነ በቃል በንባብ የግል ጸሎትን ማድረስ ክልክል ነው። ይኸውም ከሚጸለየው ጸሎት ከሚሠጥው መሥዋዕት ይልቅ የኔ ጸሎት ይሻላለ ብሎ ማስብ ነው። እንዲህ ዓይነቱ ሰው

ካለ በጠራራ የፀሐይ ብርሃን ሻማ አብርቶ የወጣ ሰውን ይመስላል።
ነገር ግን ከእለው በተወረሰው የጸሎት ልምድ አንጻር ተደም
በሉ ተጀምሮ ያልተፈጸመ ጸሎት ካለ ድርገት ከወረደ በኋላ ቆራቢ
ዎች እየቆረቡ ሳለ በጸጥታ ደምፅ ሳያሰሙ መጸለይ ይቻላል። ይህ
ሥርዓቱ ነው ሥርዓቱ ማለት የጠመመ ማቅኛ የጎደለ መሙያ
የመምህራን አስተያየት ማለት ነው።

መ. ዋዛ ፊዘዝ አይገባም

ከፋ ንግግር የክፋ ሰዎች መለያቸው ነው። ክፋ ሰው ክፋ
ነገርን ከሚያስብበት ልብናው ክፋ ነገርን አውጥቶ ይናገራል ብሏልና
ጌታ (ማቴ.12 ቁ.35) ይህን ክፋ ጠባይ ለማረም እንደ ክቡር ጻዊት
ወማፅዳ ዘዐቅም ለከናፍርየ “አቤቱ ለአፈ ጠባቂ አጎር” (አርምጥን)
(መዝ.140 ቁ.3) እያሉ መለመን ተገቢ ነው።

በተለይ በጸሎተ ቅዳሴው ሥርዓት ላይ ሳለ ዋዛ ፊዘዝ
መናገር፣ መሳቅ ክልክል ነው። የሳቀ ቢኖር ካህን ከሆነ አንድ
ሱባዔ (ሰባት ቀን) በቀኖና በጸም በጸሎት በሰጊድ ይቀጣል። ጭምን
ከሆነ ግን ወዲያው ከሥርዓተ ቅዳሴው ተለይቶ ይውጣ፤ በዕለቱ
ሥጋ ወደሙን አይቀበል። (ፍት. መን.አን.12:ድስቅ.12፣ ኒቅያ 61፣
በስ.72) በሥርዓተ ቅዳሴው ሳለን ከእግረ መስቀሉ መቆማችንን ዘንግ
ተን አልባሌ ነገር ብንናገር በዕለተ ዓርብ ከጌታ መስቀል አጠገብ
ለመቆም እድሉ ገጥሞት ነገር ግን ኃጢአቱና በደሉ እየታወሰው
ምሕረትን በመለመን ፈንታ ያፌዝ የነበረውን በግራ በኩል የተሰቀ
ለውን ወንበዴውን እና ራሳቸውን እየነቀነቁ ይላደቡ የነበሩትን ቤተ
አይሁድን እንዳያስመስለን ጥንቃቄ ማድረግ ይገባል። (ማቴ.26
ቁ.39-49)

"ከአነጋገር ይፈረዳል ከአያያዝ ይቀደዳል" እንዲሉ አበው
ሰው ሁሉ ከአነጋገሩ የተነሣ ይከብራል፤ ከአነጋገሩም የተነሣ
ይፈረድበታልና። (ማቴ. 12 ቁ.37)

ሠ. የበሰለ እህል ውሀ ይዞ መግባት ክልክል ነው።

በጸሎተ ቅዳሴው ጊዜ የበሰለ እህል ውሃ ወይም ምንም
ዓይነት ምግብ ነክ ነገሮችን ይዞ መግባት አይፈቀድም። አንድ
አንድ አስቀዳሾች ሥርዓቱን ከየት እንዳገኙት ባይታወቅም ከቁረ
ብን በኋላ አፋችንን እናድፍብታለን በማለት ይዘው ይገባሉ። ይህ
ግን አግባብ አይደለም። (ፍት. መን.አን. 13:497) ቅዱስ ቁርባን
ከተቀበሉ በኋላ ከቅዳሴ ጸበል ውጪ በቤተክርስቲያን ውስጥ ዛቲ
መቅመስ አግባብ አይደለም።

ፈ. ቁም በቀልን ይዞ ማስቀደስ አይገባም

ሳል ይዞ ስርቆት ቁም ይዞ ጸሎት የለም እንዲሉ አበው በምሳሌያዊ አነጋገራቸው መሃሪና ይቅር ባይነትን ገንዘብ ሳያደርጉ ምሕረትንና ይቅርታን ለመጠየቅ ማሰብ ስንፍና ነው።

በተለይ በቅዳሴ ሰዓት የተቀየምነው ወይም ያስቀየምነው ሰው እንዳለ ማረኝ ይቅር በለኝ ልንለው ይገባል። ስለዚህ ነው “ካህኑ በመጀመሪያ ቅዳሴ ልዑካን ጓደኞቹን እየዞረ ማሩኝ ይበል ከዚያም ወደ ሕዝቡ ዙሮ ማሩኝ ይበል” ብሎ በሥርዓተ ቅዳሴው ላይ የታዘዘው።

ጌታም ክብር ምስጋና ይገባውና እንዲህ ብሎ መክሮናል። “እንግዲህ መባህን በመሠዊያው ላይ ብታቀርብ በዚያም ወንድምህ እንዳች በእንተ ላይ እንዳለው ብታሰብ በዚያ በመሰዊያው ፊት መባህን ትተህ ሂድ አስቀድመህ ከወንድምህ ታረቅ በኋላም መጥተህ መባህን አቅርብ” (ማቴ.5 ቁ24) የቂመኛ ሰው ጸሎት ከእሾህ መካከል እንደወደቀ አዝመራ ነው። ከእሾህ መካከል የወደቀ አዝመራ ከታችም አይዳብር ከላይም አያፈራ። ከታችም ሳይዳብር ከላይ ቢያፈራ እሾሁን ተጠግተው ፍሬውን አእዋፍ እንዲለቅሙ ቂመኛም ቂሙን ሳይተው ቢጸልይ ቂሙን ተጠግቶ ዲያብሎስ የምስጋውን ፍሬ ለቅም ያስቀርበታልና። /ሕንፃ መነሶላት/

ሰ. መልእክት የመቀበያ መስመሮችን መያዝ አግባብ አይደለም

ሥርዓተ ቅዳሴው ከመጀመሩ አስቀድሞ ወደ ቅድስት ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ሲገቡ የሞባይል መስመርን ማጥፋትን መገዘጋትን አይዘገቡ። በማንኛውም መስመር የቴሌፎን ጥሪ መቀበል ወይም መልዕክት ማስተላለፍ አይፈቀድም። “ለሁለት ጌቶች መገዛት የሚቻለው ማንም የለም” ማቴ. 6:29

ሰ. ከንብንብን ስለማውረድ

ካህናትም ቢሆኑ በጸሎተ ቅዳሴ ጊዜ ጥምጥማቸውን ማውለቅ ቀጸላቸውን ማውረድ ይገባል። ወንጌል ሲነበብ ኪዳን ሲደርስ አክሲላቸውን ማውረድ ቢያቅታቸውም ወንጌል ሲነበብ ይህን መፈጸም አለ። ወንጌል ሲነበብ ማድረግ ባይቻልም በሚሳለ መብት ጊዜ ራስን መግለጥ ግዴታ ነው። ቅዱሳን መላእክት በመን በሩ ፊት አክሲላቸውን አውርደው በሚያመሰግኑት አምላል ቀሳውስትም ወደመቅደስ ሲገቡ ጥምጥማቸውን ያወርዳሉ። ወንዶች ግን በቅድስት ቤተክርስቲያን ተከናኝበው እንዲጸልዩ ፈጽሞ አልተፈቀደም። በአንጻሩ እናቶችና እጎቶቻችን ግን ተከናኝበው እንዲጸልዩ ታዘዋል።

ቀ. መደማመጥ

በጸሎት ቅዳሴው ላይ መደማመጥ መልካም ነው። ነገር ግን አልፎ አልፎ በጸሎት ቀርባን ሥርዓት ላይ አለመደማመጥና መቸኮል እንዲሁም ከልክ ያለፈ ዝግታ ይከሠታል፤ ይህ ሁሉ አግባብነት ያለው አይደለም።

“ወደ-ወርድ ከመጠል ነቢ-ብዩ ወክመ ዝናም ውስተ ገራህት” (ዘጸ.32 ቁ2) አውሎ ነፋስና የመብረቅ ንውጽውጽታ እንዳልተቀላቀለ በት የምሕረት ዝናብ ዝግ ብሎ ወርዶ ከመስክ እንዲስማማ በዝግታና በመደማመጥ ቢሆን ያማረ የተወደደ ነው። በቤተክርስቲያን ለማስቀ ደስ የሚሰጠው ምእመናን ሁሉ የእግዚአብሔርን ነገር (የወንጌልን ትምህርት) የሚጸለዩውንም ጸሎት ከመስማት ጋር በጸጥታ ቆሞ ተሰጥዎን ከመቀበል በቀር መነጋገር መላቅ አግባብ አለ መሆኑን ማሰብ።

በተቻለ መጠን ከመስሎ መታየት መራቅ ያስፈልጋል። በጸሎታችን ሰው ይይልን፣ ሰው ይስማልን ብለው አብዝቶ በመጮህ በመናገር የደከሙትን ጌታ እንዳለመሰገናቸው አንዘንጋ ስለዚህ “ኢትዘንግኡ ከመ አሕዛብ” (ማቴ.6 ቁ7) ስትዘምሩ አብዝታችሁ አትጩሁ ወንድሞች እንዳይስቱና እንዳይዘነጉ እግዚአብሔርን ማመስገን ይተውና የኛን የድምፅ ለዛ ብቻ አያደነቁ እንዳይዘነጉ “ኢትክላህ በሕቁ አላ ዘምር በመጠን ከመ ኢይዘንግኡ አጋው” ከአንደበታችን የሚወጣው ጣዕመ ዝማሬ የተመጠነ ይሁን እንጂ ከልክ ያለፈ አይሁን ወንድሞች እንዳይዘነጉ። ሠለስቱ ምዕትም ይህን ተገንዝበው “በቤተክርስቲያን ውስጥ ለከንቱ ውዳሴ አያመስግኑ ልብ በማድረግ ያመሰግኑ እንጂ ለተርዕዮ ለከንቱ ውዳሴ አያመስግኑ” ብለዋል።

ስለዚህ ተሰጥዎን በመቀበል መፍጠን ወይም ወደ ኋላ መጉ ተት የለብንም። እንዲሁም እና ሳምራሉን ብሎ መጨነቅ መጠበብ አያስፈልግም። ሁሉም እንደ ሀብቱ በአግባቡ በመደማመጥና በጸጥታ በአጠገቡ ያለውን የወንድሙን ስሜት በመጠበቅ አንድ ይሁን እንጂ።

ቢ. ከከንቱ ውዳሴ መራቅ

በሥርዓተ ቅዳሴው ጸሎት ላይ ከከንቱ ውዳሴ አግባብ አይደለም። በመሠረቱ የከንቱ ውዳሴ ምንጩ እውነተኛ ሳይሆኑ እውነተኛ ጸድቅ መስሎ መታየትን ከማፍቀር ስሜት የሚመነጭ ክፉ ምኞት ነው። ስለሆነም በሥርዓተ ቅዳሴው ጥሩ አስቀዳሽ ነው፤ ተሰጥቶውን አሳምሮ ይቀበላል፤ ሁሉን ያውቃል፤ እንደንባል በልባችን እያወጣንና እያወረደን እንዲህ ከሚያላበን ክፉ ምኞት መራቅ ያስፈልጋል። ስለዚህ ተሰጥቶ ስንቀበል፡-

- ❖ ከልክ ያለፈ ጩኸት አይገባም። መዘንጋትን በሚያስከትል ቃል በማስረዘምም አይሁን። “እኮ በአብዝኖ በቃለ ዝንጋኤ አላ በአገጽሮ” እንዳለ አባ ሕርያቆስ
- ❖ ደምዳን አሳምራለሁ። አቀማጥላለሁ ብሎ ብዙ መጨነቅ መጠብብ አይገባም
- ❖ በአጠገባችን ያለውን የአስቀዳሹን ስሜት በመጠበቅ ከኔ ይልቅ እሱ ይሻላል ብለን በማሰብ በአግባቡ ይሁን።
- ❖ ተሰጥቶውን አውቁዋለሁና ከሱ ልቅደም ወይም ወደኋላ መቅረት አለብኝ ማለት አይገባም።
- ❖ ይልቁንስ በወንጌሉ ኢትዘንግኡ ከመ አሕዛብ “እንደ አህዛብ አብዝታችሁ አትጩሁ” (ማቴ.6 ቁ.7) ብሎ ጌታ እንዳስተማረን በአጠገባችን ያለውን የአስቀዳሽ ወንድሞችን ወይም እጎቶችን ስሜት በመጠበቅ ከኛ ይልቅ እሱ ወይም እርሰዋ ይሻላሉ ብለን ማሰብ ተገቢ ነው።

የሚቀድሰውም ካህን ተሰጥቶ የሚቀ በለውም ምእመን በቅዳሴ ጊዜ የጌታን ነገረ መስቀሉን በማሰብ በእግዚአብሔር ፊት መቆማቸውን ባለመዘንጋት ይቀድሱ ያመስግኑ እንጂ ዜማውን ከልክ አሳልፈው አይጩሉ። (ዮ-መን.አን 12፡ በስ.99)

አዘጋጅ ፡ መጋቤብሉይ ያሬድ ካሣ ዘደብረ ሊባኖስ መካነ ስባረ አጽሙ ለተክለሃይማኖት ጸድቅ ዘኢትዮጵያ በቦሌ ደብረ ሳሌም መድኃኔዓለም ካቴድራል የመጻሕፍት ትርጓሜ መምህር።

ምዕራፍ አራት

ሀ. ሥርዓተ ቅዳሴው ሲጀመር

1. በሥርዓተ ቅዳሴው ላይ ከሚጠበቅብን መንፈሳዊ ተሳትፎዎች በከፊል

1.1 **ቀጥ ብሎ መቆም**:- በፍጹም ትሕትና እግዚአብሔርን መፍራት ሁሉም እያንዳንዱ በሚገባው በየማዕረጉ በቤክርስቲያን ውስጥ በጸጥታና በፍጹም ፍርሃት በንቃት ሆኖ በንጹሕ ልቡና ቸርነቱን እያለበ እግርን ሳያፋትሉ እና ሳያነባብሩ ቀጥ ብሎ መቆም አለበት። ምክንያቱም በሁለት እግሮች ቀጥ ብሎ መቆም ጸሎተ ቅዳሴውን በአግባቡ ልንከታተለው ይረዳናል (ፍት.መን. አን. 14-529)።

ይህንንም በጸሎተ ቅዳሴው ላይ የምንፈጽም ከሆነ ለጸሎተ ቀርባን ያለንን ልዩ ክብር ከመግለጽ ጋር እንደ ቅዱስ አባ ሕርያቆስ በእግዚአብሔር ፊት በፍቅር በትሕትና ሆኖ መቆም እንዳለብን ተገንገበናል ማለት ነው። “ወእቀውምም በትሕትና ወበፍቅር ቅድመ ዝንቱ ምስጥር” (ቅ.ማር) ግሬ በዚህ ሥጋ ወደሙ ፊት በፍቅር በትሕትና እቆማለሁ” ብሎ በጸሎተ ቀርባን ሰዓት በፍቅር በትሕትና ሆኖ መቆምን ያስተምረናል። መዝሙረኛ ው ዳዊትም በጸሎተ ቅዳሴ እግዚአብሔር ቅዱስ ስሙን ለመጥራት ሲታሰብ በእግር ቀጥ ብሎ መጸለይን ሲያስተምረን ማለዳ ተነሥቼ በፊትህ በባለሚልነት እቆማለሁ” (መዝ.5 ቁ.3) ብሎአል። በዚህም በተለይ በጸሎተ ቅዳሴ ጊዜ ጤናማ የሆነ ከኃይሉና ከጉልበቱ ጋር ያለ ሁሉ ቆሞ እንጂ ተቀምጦ የእግዚአብሔርን ስም መጥራት እንደማይገባ ያስረዳናል።

1.2 **ፍጹም ፍርሃት**:- መንፈሳዊ የሆነ ፍጹም ፍርሃት እግዚአብሔርን የሚያፈቅር እና የተሰበረ መንፈስ ያለው አማኝ ርግባማ ጠባይ ነው። ልብ አምላክ ዳዊት “መሥዋዕት ለእግዚአብሔር መንፈስ የዋህ ልብ ትሑተ ወየዋህ ኢይሜንን እግዚአብሔር”። የተሰበረ መንፈስ የእግዚአብሔር መሥዋዕት ነው ትሁት ልብ ያለውን የዋህ ልብ ያለውን እግዚአብሔር አይንቀውም (መዝ.50 ቁ17) በማለት እግዚአብሔር ከእኛ የሚፈልገው በተሰበረ መንፈስ በፍጹም ፍርሃት ሆነን የምናቀርብለትን ምስጋና መሆኑን ያስረዳናል። በመፍራትና በመንቀጥቀጥ የእግዚአብሔርን ስም መጥራት ይገባ ናልና። (ፍት. መን. አን. 14ቁ 534)

ስለዚህ ሰው ሁሉ እግዚአብሔርን በመፍራት እግዚአብሔርን በማምለክ በእግዚአብሔር ፊት መቆም አለበት። “እግዚአብሔርን መፍራት የጥበብ ሁሉ መጀመሪያ ነው” (ምሳ.1 ቁ1)፣ (መክ. 12 ቁ3) ነውና ሰው ሁሉ እግዚአብሔርን በመፍራት ኃጢአትን ትዕቢትን ይተዋል ትእዛዙን በትሕትና ይፈጽማል። (ዘፍ.12 ቁ12) ስለዚህ እንደ ቅዱስ አባ ሕርያቆስ እንደጠሉን እንጥላቸው እንዳዋረዱን እናዋርዳቸው ከሚለው ክፉ ሃሳብ ተለይተን የመንፈሳዊ ቤት መሠረትና ጣራ የሆኑትን፡-

- ፍቅር እግዚአብሔርን ፍቅር ቢጽን (ወንድምን ማፍቀር)
- ፍጹም ትሕትናን
- ፍርሃተ እግዚአብሔርን ገንዘብ እናድርግ። ሐዋርያውም በመልእክቱ ለእግዚአብሔር ደስ የሚያሰኝ መንፈሳዊ መሥዋዕት (ምሳ.25) ታቀርቡ ዘንድ ካህናት እንድትሆኑ መንፈሳዊ ቤት ለመሆን ተሠሩ ብሎ መክርኛል። (1ኛኤጥ.ቁ2:5)

ስለዚህ የሚቀድሰውም ካህን በሥጋዬ ይቀስፈኛል በነፍሴ ይፈርድብኛል ብሎ ፈርቶ እግዚአብሔርን ያገልግል። (ፍት.መን.አን. 12ቁ 476)

ሀ. ጸሎተ ንስሐ ሲነበብ

1. **መስገድ ይገባል**፡- ሠራዊው ካህን (አንደኛው ቁስ) በመጀመሪያው ቅዳሴ ጸሎተ ንስሐ ይጻፈዳል። ሕዝቡም ወድቀው ሰግደው ጸሎቱን ይቀበሉ ዘንድ ይገባል።
2. **መጸለይ ይገባል**፡- የቅዳሴ መግቢያ የቃጭል ድምጽ አስኪሰማ ድረስ በመቀጠል ካህኑ የጸለየልንን የንስሐ ጸሎት መልሰን በቀስታ ልንጸልየው ይገባል። የምንጸልየው ጸሎት ቀደም ሲል ካህኑ ሲጻፈልን ያደመጥነውን ጸሎት ለሕሊናችን ወቀሳ በማቅረብ ነው።

2.1 የምንጸልየው ጸሎት

የሰው ልቡና ያሰበውን አእምሮ ያሰላሰለውን መርምረህና ሳትመረምር የምታውቅ አቤተ! ያንተ ማደሪያ በሚሆን በቤተመቅደስ አገለግል ዘንድ ሳይገባኝ መርጠኝ ከኛልና አመሰግንህለሁ። በቅድስናህ ስፍራ እንድቆም ሳልበቃ እንድበቃ አድርገኝኛልና ረድኤትህን ከእኔ አትመልስ! አታርቅ። ኃጢአቴን ይቅር ትለኝ ዘንድ ይቅርበለኝ ብዬ እለምንህለሁ። ሳይገባኝ ሥጋህና ደምህን ከመቀበል አድነኝ! በቸርነትህም አብቃኝ። ሀብተ መንፈስ ቅዱስን አሳድርብኝ። ሥጋህን ደምህን ተቀብኜ መንግሥተ ሰማያት እገባለሁ ከሚለው ተስፋ አታርቀኝ። ዘወትር በቤተመቅደስህ በማገልገል ከቂም በራቀ ልብ ሆኜ ንጹሐን የምሰጋና መሥዋዕት አቀርብ ዘንድ አድርገኝ። አሜን!!

3. የቅዳሴ መግቢያ ደወል

የቅዳሴ መግቢያ ደወል የሚያሰገነገበን የቅዳሴ ደወል የደወል ቃጭል ድምጽ ቀዳሲያኑ ቅዳሴ ሲገቡ ዲያቆኑ በቤተልሔም ህበስቱንና ወይነን ሰመሥዋዕት ከአዘጋጀ በኋላ ንፍቁ ዲያቆን ጎበስቱን በመሰበወርቅ በራሱ ላይ ተሸክሞ ወይነን ሠራዲው ዲያቆን በጽዋዕ ይዞ ቃጭል እያንቃጨለ ንፍቁ ቁስ መስቀልና ማዕጠንት ይዞ እያጠነ በኋላ በኋላው ሆኖ ከቤተልሔም ወደ ቤተመቅደስ ይገባሉ። በዚህ ጊዜ የሚያቃጭለው ቃጭል “እነሆ ያዓለምን ኃጢአት የሚያስወግድ የእግዚአብሔር መስዋዕት (በግ)” እያለ ያሰማው የዮሐንስ ስብከት ነው። (ዮሐ.1 ቁ24-30) /ሥርዓተ ቅዳሴ/ ይህ የቃጭል ድምጽ አስከ ሚሰማበት ጊዜ ድረስ ሌላ ነገር (ወሬ) ከማሰብና ከመናገር ይልቅ የንስሐውን ጸሎት ማሰላሰል እንደሚገባን አንዘንጋ።

ክፍል ሁለት

ምዕራፍ አንድ

ሀ. ከምስጋና ሁሉ የከበረ ምስጋና

1. አሐዳ

እንደሚታወቀው በውስጥም በውጭም ያለው ሁሉ በአንድነት የሚሳተፍበት ከምስጋና ሁሉ የሚበልጥ የምስጋና ቁንጮ የመጀመሪያ የሆነው ምስጋና ነው።

ይኸውም፦

ካህኑ አሐዳ አብ ቅዱስ

አሐዳ ወልድ ቅዱስ

አሐዳ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ

ብሎ በዜማ ንባብ ባሰማ ጊዜ

ሕዝቡም (አስቀዳሾ)

“በአማን አብ ቅዱስ

በአማን ወልድ ቅዱስ

በአማን ውእቱ መንፈስ ቅዱስ

በማለት ፈጣሪያቸውን እግዚአብሔርን በአፃድነቱ በሦስትነቱ ያመሰግኑት ለደመሰግኑትም ይገባል።

1.1 የምስጋናው ትርጉም

❖ አሐዳ አብ ቅዱስ ማለት፦

በሰም በአካል በግብር ከወልድ ከመንፈስ ቅዱስ ጋር ልዩ የሚሆን ነገር ግን በባሕርይ በህልውና በሥልጣን በአገዛዝ አንድ የሚሆን አብ ወላዲ አሥራጺ ነው። ማለት ነው።

❖ አሐዳ ወልድ ቅዱስ ማለት፦

በሰም በአካል በግብር ከአብ ከመንፈስ ቅዱስ ጋር ልዩ የሚሆን ነገር ግን በባሕርይ በህልውና በሥልጣን በአገዛዝ አንድ የሚሆን ወልድ ተወላዲ ነው። ማለት ነው።

❖ አሐዳ ውእቱ መንፈስ ቅዱስ ማለት፦

በሰም በአካል በግብር ከአብ ከወልድ ጋር ልዩ የሚሆን ነገር ግን በባሕርይ በህልውና በሥልጣን በአገዛዝ አንድ የሚሆን መንፈስ ቅዱስ ሰራጺ ነው። ማለት ነው።

1.2 የሕዝባዊያኑ የምስጋና መልስ ትርጉም

ሕዝባዊያኑም

(አስቀዳሾ)፦ በአማን አብ ቅዱስ

በአማን ወልድ ቅዱስ

በአማን ውእቱ መንፈስ ቅዱስ

ብለው የካህኑን የምስጋና ቃል ተቀብለው ተሰ ጥምን መመለስ ተገቢ ነውና እንዲህ ብለው ያመሰግናሉ።

የቃሉም ትርጉም:- ንጹሕ ክቡር ጽኑ ልዩ የሚሆን አብ በእውነት ወላዲ ነው፤ ንጹሕ ክቡር ጽኑ ልዩ የሚሆን ወልድ በእውነት ተወላዲ ነው፤ ንጹሕ ክቡር ጽኑ ልዩ የሚሆን መንፈስ ቅዱስ በእውነት ሰራጺ ነው ማለት ነው።

በዚህም ምስጋናችን ነቢዩ ሕዝቅኤል እና ልዑል ቃል አላይ ያስ ያዩዋቸው ዙፋኑን ከበው መንበሩን ተሸክመው ቆመው ባለ ማቋረጥ ቅዱስ፣ ቅዱስ፣ ቅዱስ እያሉ በአንድነቱ በሦስትነቱ የሚያመሰግኑትን ሱራፊል ኪሩቤል ስለምንመስል ምስጋናችን ከም ስጋናቸው ዕጣናችን ከዕጣናቸው ከሥላሴ መንበር ይደርስልናል። (ኢ.ሳ.ፊ ቁ3) ከቅዱሳን መላእክት ጋር እንደ ቅዱሳን መላእክት እንደናመሰግነው የጠራን የመረጠን እግዚአብሔር ክብር ምስጋና ይግባው። አሜን!!!

ምዕራፍ ሁለት

ሲ. የዲያቆኑ አዋጆች በቅዳሴ ጊዜ

ዲያቆኑ ሕዝቡ (አስቀዳሾቹ) እንዳይፈዙ በክብር በፍርሃት ሆኖ የሰማያዊ ንጉሠ ክርስቶስ አዋጅ ያስተላልፋል።

1. ዋናዎቹ አዋጆች:-

- ተንሥኡ ለጸሎት
- ጸልዩ በእንተ እገሌ
- ስግዳ ለእግዚአብሔር

1.1 የተንሥኡ ለጸሎት ትርጉም:- ዲያቆኑ ተንሥኡ (ለጸሎት ተነሡ) የሚለውን አዋጅ በሰማን ጊዜ እግዚአ ተሰሃለን (አቤቱ ይቅር በለን) ብለን በዜማ ወይም በንባብ ተሰጥዎውን መመለስ ይገባል።

በመጀመሪያ ተንሥኡ ለጸሎት ስንባል አዋጁ አስቀድመን ወደቀን ሰግደን እንደሆነ፣ ተቀምጠንም እንደሆነ መነሣታችንን ያመለክታል።

በሁለተኛ ነገር እግዚአብሔርን ከመዘንጋት እግዚአብሔርን ወደማሰብ ልቡናቸውን መልሱት። እግዚአብሔርን ለማመስገን ልቡና ቸሁን አነሳሡት አንቃቁት ብሎ ትንሳኤ ልቡናን ያመለክታል።

1.2 የእግዚአ ተሰሃለን ትርጉም:- እኛም እግዚአ ተሰሃለን ስንል አቤቱ እዘንልን፣ ራራልን፣ ማረን፣ ይቅር በለን ማለታችን ነው።

1.3 የሰላም ለኩልክሙ ትርጉም:- ካሁንም አቤቱ ይቅር በለን ብለን የለመነውን ልመና ጸሎት ተገንዝቦ በጌታ ተገብቶ

ሰላም ለኩልከሙ ሰላም ለእናንተ ይሁን (ሉቃስ 24 ቁ36)
አስታረቅኋችሁ እንዴት አላችሁ በማለት መልስ ያሰማናል።

1.4 ምስለመንፈስኩ፡- ከመንፈስህ ጋር ማለት እንደ ቃልህ ይደረግልን፤ እንደ ቸርነትህ መጠን ይቅር በለን በማለት ብርሃን ዓለም ቅዱስ ጳውሎስ "በመዝሙርና በዝማሬ በመንፈሳዊ ቅኔ አርስ በአርሳችሁ ተነጋገሩ ለጌታ በልባችሁ ዘምሩ" (ኤፌ.5 ቁ19) ስላለን በዝማሬ ፈጣሪያችንን ተሰጥዎውን በመቀበልና በመመለስ እናመሰግናለን።

የዚህ የተቀደሰ ጸሎት መሠረቱ አባታችን አዳም፣ በአጸደ ነፍስ በሲኦል የነበሩ ነፍሳት እና ጌታችን ናቸው።

ተንሥኡ ለጸሎት ብሎ የተናገረው አዳም ነው፡- ጌታ 5 ሺህ ከ5 መቶ ዘመን ሲፈጸም ከልጅ ልጅህ ተወልጄ አድንገለው ያለውን ይዞ ሲቆ ጥር ነሯል። በጳላም ጌታ በዕለተ ዓርብ አባ አምሐጽን ነፍስየ አባት ሆይ ነፍሴን በእጅህ አደራ አሰጣለሁ ባለ ጊዜ የተናገረው ትንቢት ደረሰ፣ የተቆጠረው ሱባጌ ተፈጸመ፣ አድንገለው ብሎኝ ነበር ቀረን ይሆን? እያለ ሲያወጣ ሲያወርድ፣

- † አዳም ተንሥኡ ለጸሎት ለጸሎት ተነሡ አለ።
- † ነፍሳትም እግዚአ ተሰሐለን አቤቱ እዘንልን፣ እራራልን፣ ይቅር በለን አለ።
- † ጌታም በአካለ ነፍስ ወርዶ ሰላም ለኩልከሙ ሰላም ለሁላችሁ ይሁን። አስታረቅችሁ፣ እንዴት አላችሁ ብሎአቸው በሲያል ባሉ ነፍሳት ብርሃን መለኮቱን ነዛባቸው።
- † ነፍሳትም ምስለ መንፈስኩ እንደ ቃልህ ይደረግልን፣ እንደ ይቅርታህ እንደ ቸርነትህ መጠን ይቅር በለን ብለው ወጥተዋል።

2. ጸልዩ በእንተ እገሌ (ስለ እገሌ ጸልዩ)

ስለ እገሌ ጸልዩ የሚለው ሁለተኛው አዋጅ ነው። ይህ አዋጅ ሲተላለፍልን የምንጸልየው ስለሰላም፣ ስለማህበራችን አንድነት፣ ስለሀገርም፣ ስለቤተክርስቲያንም ስለሕዝባችንም፣ ስለመሪዎችና ስለ ሠራዊቱም ስለተቸገሩ ሰዎችም... ሊሆን ይችላል። በዚህ ጊዜ ተሰጥዎ ከሌለ በሆላስ (በሕሊና) አቡነ ዘበሰማያትን መድገም (መጸለይ) ይገባናል።

3. ስግዳ- ለእግዚአብሔር በፍርሃት
(በፍርሃት ሆናችሁ ለእግዚአብሔር ስግዳ)

ሦስተኛው አዋጅ ይህ ነው። ልቦ አምላክ ዳዊት "ስግዳ ለእግዚአብሔር በአጻድ መቅደሱ" በቅድስናው ስፍራ ለእግዚአብሔር ስግዳ (መዝ.28 ቁ2) ብሎ እንደዘመረው ዲያቆኑም ስግዳ ለእግዚአብሔር በፍርሃት እግዚአብሔርን በመፍራት እግዚአብሔርን በማምላክ ለእግዚአብሔር ስግዳ ብሎ በዜማ አዋጁን ሲያሰማን መስገድ ይገባል። ነገር ግን አቤቱ በፊት እንስግዳለን ካልን በኋላ በመቀመጥ የሰገድን መስለን እረፍትን የምንሻ ካለን አግባብ አለመሆኑን መገንዘብ አለብን። ምክንያቱም በፈጣሪያችን ፊት ምን ብለን ቃል እንደገባን እናስተውል።

3.1 ቅድሚኛ እግዚአ ንሰግድ ወንጌ-ብሔክ፡ አቤቱ በፊት ለየሰገድን እናመሰግናለን እንዳልላለን በማለት በእግዚአብሔር ፊት ቃል ከመግባት ጋር ተሰጥዎትን እንመልሳለን። "ሐዋርያውም ከመለስሙ ኢየሱስ ክርስቶስ ይሰግድ ኩሱ ብርክ" በሰማይና በምድር ከምድር በታች ያሉት ሁሉ በኢየሱስ ስም ይንበረከኩ ዘንድ (ፊል.2 ቁ.10) ብሏል። እንደዚሁም ቄሱ ዲያቆኑ ተግሳጹን ምዕ ዳኑን ሲያነቡ ሕዝቡ ወደቀው ምዕዳኑን ይሰሙ ዘንድ ይገባል። (ሥር ቅ)

ነገር ግን የዲያቆኑን አዋጅ ባለማስተዋል

- † ተንሥኡ ለጸሎት ሲል ወደ ቤት ለመሄድ መዘጋጀት
- † ሰላም ለኩልክሙ ስንባል ወደቤት ለመመለስ ገዞ መጀመር ተገቢ አይደለም።
- † አንዳንድ ምዕመናን ስግዳ ለእግዚአብሔር በፍርሃት ሲል አቤቱ በፊት እንስግዳለን ካልን በኋላ ወንበር አመቻችተን በመቀመጥ በተጨማሪም የሰገድን መስለን እረፍትን የምንሻ ካለን ተሳስተናል። ትዕዛዙ የሚያመለክተን ጉልበታችንን ከመሬት አስጠግተን ግንባራችንን መሬት አስነክተን እንደንሰግድ እንጂ እንደንቀመጥ ወይም የደከማችሁ እረፍት አድርጉ ማለት አይደለም።
- † ነገር ግን በደዌ፣ በእርጅና ምክንያት ከሆነ ሰውነትዎ እንደተገዛልዎ መጠን ይስግዱ።

3.2 በቅዳሴ ጊዜ ስንት ጊዜ እንስግዳለን? በጸሎተ ቅዳሴ ጊዜ ልንሰግድ የሚገቡን ስግዳቶች አራት (4) ናቸው። ከእነዚህም ውስጥ ዲያቆኑ ስግዳ ለእግዚአብሔር በፍርሐት የሚል አዋጅ የሚያስተላልፍባቸው ሁለት ብቻ ናቸው።

የምንሰግድባቸው ጊዜያቶች፦

1. በሥርዓተ ቅዳሴው ማለት በመጀመሪያ ቅዳሴ ካህኑ ጸሎተ ንስሐ ሲጻፈይልን
2. በሁለተኛ ቅዳሴ ዲያቆኑ ፊቱን ወደ ምዕራብ መልሶ ስግዳ ለእግዚአብሔር በፍርሐት ብሎ ሲያዘን
3. በሦስተኛ ቅዳሴ በሁለተኛ ጸሎተ ንስሐ ዲያቆኑ ያቆማቸው ሰዎች ራሳችሁን ዝቅ አድርጉ ስግዳ ብሎ ሲያዘን ነው።
4. ድርገት ሲወረድ (ቅዱስ ቁርባን ሲሰጥ) ሰግዶ እጅ መንሣት ተገቢ ነው።

4. ራስን ዝቅ በማድረግ እጅ መንሣት፦

በጸሎተ ቅዳሴ ጊዜ በአትገቶ ርዕሰ (ራስን ዝቅ) በማድረግ በረከትን ከመቀበል ጋር እጅ መንሣት ይገባል። ራሳችን ዝቅ የምና ደርግባቸውም ጊዜያት የታወቁ ናቸው።

- ❖ አባቶች በጸሎተ ቅዳሴው መካከል የማዕዘኑ ሃያ አንዱን ቡራኬ በሚባርኩበት ጊዜ ራሳችንን ዝቅ በማድረግ ቡራኬውን መቀበል ይገባል። ያልተለመደም ከሆነ እንለምደው ዘንድ ያስፈልጋል።
- ❖ ዲያቆኑ በንስሐ ውስጥ ያላቸው ራሳችሁን ዝቅ አድርጉ ብሎ አዋጅ ሲያሰማ አንገትን ሰበር አድርጎ ጸሎተ ንስሐውን መቀበል ይገባል።
- ❖ ዲያቆኑ በሐዋርያት ሰላምታ እጅ ተነሣሱ ብሎ አዋጁን ሲያሰማን ሴቶች ሴቶችን በሴቶች አንጻር ወንዶች ወንዶችን በወንዶች አንጻር ሁሉም በየጾታው እጅ ይነሣሱ ዘንድ ይገባል።
- ❖ ድርገት ወርዶ ሲመለስ (ሥጋ ወደሙ ሲመለስ) ለጥ ብሎ እጅ መንሣት ይገባል።
- ❖ ኦሥሎስ ቅዱስ ሲነበብ አንገታችንን ሰበር አድርገን (ራስን ዝቅ በማድረግ) ጸሎቱን በተመስጦ መስማት ነው አንጂ ስግዳ የሚል አዋጅ ሳንሰማ መስገድ አይገባንም። ብዙ ጊዜ በዚህ ሰዓት የምንሰግደው ያለአግባብ ነውና መታረም ይገባዋል።
- ❖ በመጨረሻ ለሰንበት ዲያቆኑ “አድጓኑ አርእስቲክሙ ቅድመ እግዚአብሔር አድጓክን በእደ ገብሩ ካህን ከመደባርከሙ በአገልጋዩ (በባለሚሉ) በካህኑ እጅ ትባረኩ ዘንድ ራሳችሁን ዝቅ ዝቅ አድርጉ ብሎ ሲያዝ ነው።

የመጨረሻው ስግደት በጸሎተ ቅዳሴውም ይሁን በማንኛውም ጊዜ የጸሎታችን ፍጻሜ ስግደን እጅ ነሥተን አቡነ ዘበስማያት ደግመን ለዕለቱ ያለንን የጸሎት ሥርዓት እናጠናቅቃለን። (ፍት.መን. አን.14-536)

5. በቅዳሴ ጊዜ ሥርዓተ ወንጌል

በጸሎተ ቅዳሴ ጊዜ በፍርሃት በጸጥታ መደማመጥ ሆኖ ተሰጥዎውን እየተቀበሉ ማስቀደስ ይገባል። በተለይ የሰማያዊ ንጉሥ የእግዚ አብሔር ቃል ሲነበብ እስኪፈጸም ድረስ

- ❖ ቀጥ ብሎ መቆም ይገባል
- ❖ ምንባቡን በጸጥታ ሆኖ መስማት ይገባል
- ❖ ወንጌል ከተነበበ በኋላ ትርጓሜውን የሚያውቅ መምህረ ወንጌል አሳጥሮ ተርጉሞ ያሰማል ፍ.መ.አን 12 ቁ. 486
- ❖ ያልተለመደም ቢሆን ወንጌል ሲነበብ ክንብንብን ማውረድ ይገባል። ካህንም ቢሆን ሕዝባዊ ቢሆን መጠምጠሚያውን ቀጸላውን ንጉሥም ቢሆን ዘውዱን ያውርድ። (ሥ.ቅ)
- ❖ ከዚህ በኋላ “ነአምን በቃለ ወንጌልክ ቅዱስ” ቅዱስ በሆነው ሰወንጌልህ ቃል እናምናለን እያሉ እጅ እየነሱ ክንብንባቸውን እያወረዱ መሳለም ይገባል። (ሥ.ቅ)
- ❖ ወንጌል ከተነበበ በኋላ በጭንቅ ሥራ ካልሆነ መውጣት አግባብ አይደለም። (ሥ.ቅ)
- ❖ የሚያነበው ካህን ፊቱን ወደ ምሥራቅ መልሶ ያነብ ዘንድ ይገባል

ክፍል ሦስት
ምዕራፍ አንድ

ሀ. ጸሎት ንኡስ ክርስቲያን ጸሎት ንኡሳነ ክርስቲያን ሲል ነው
(የክርስቲያን ታናናሾች ውጤ)

የክርስቲያን ታናናሾች የተባሉ በክርስቶስ ያመኑ ትምህርተ ወንጌል በመማር ለጥምቀትና ለሥጋ ወደሙ እየተዘጋጁ ያሉ ናቸው። ትዕዛዙም የሚመለከተው እነሱን ነው።

ነገር ግን እብዛኛውን ጊዜ ስንመለከት እንደ ብዙ ሰዎች አመለካከት ትእዛዙ መሄድ ለሚፈልጉ ሁሉ የታዘዘ እየመሰላቸው ቅዳሴ አቋርጠው የሚወጡ አይታዩምና ይህ አግባብ አይደለም።

በተለይ በዕለተ ሰንበት በቅዳሴ ሥርዓት ትምህርተ ወንጌል ስምተን ቅዳሴ በማስቀደስ ሙሉ በረከት ማግኘት ስንችል፤ ይህንኑ ለበረከት ይበ ለው፤ እስከቅዳሴው ግማሽ ከቆየሁ መች አነሰኝ፤ ጊዜ

የሰዓም፤ በሚል ሰብስቦ አሰባሰብ ከቤትም ሄደን የምንሰራው ሥራ ላይኖረን በዚህ አዋጅ ጊዜ ቅዳሴ አቋርጠን ባንሄድ መልካም ነው። እንዲያው ስናስ በው በእለተ ሰንበት ቃለ እግዚአብሔር ለመስማትና ለማስቀደስ ጊዜ የማይኖረን ከሆነ መቼ ይሆን ጊዜ የምናገኘው? ስለሆነም ቅዳሴ አቋርጠን ባንሄድ የተሻለ ነው።

ወንጌል ከተነበበ በኋላ በጭንቅ ሥራ ካልሆነ በቀር አንድም ስንኳ ከቤተክርስቲያን አይውጣ፤ ዕረገት ሳይወርድ ቄሱ ቡራኬ ሳይሰጥና ሳያሰናብት። (ሥ.ቅ)

ለ. ፍሬ ቅዳሴ

ሦስተኛው የጸሎተ ቅዳሴ (የጸሎተ ቀርባን) ክፍለጊዜ ፍሬ ቅዳሴ በመባል ይታወቃል። “ሐዋርያው ወዘልፈ ንጹዋር ሞቶ ለክርስቶስ በሥጋነ ከመ ይትእወቅ ሕይወቱ ለክርስቶስ በላእስ ዝንቱ ነፍስን መዋቲ” ፈራሽ በሰባሽ በሆነው በዚህ ሥጋችን ላይ የክርስቶስ ሕይወቱ ይታወቅብን (ይገለጽብን) ዘንድ ክርስቶስ የተቀበ ለውን መከራ ሁልጊዜ በሥጋችን እንሸከመዋለን እንዳለ ማለት አናስበዋለን ሲለን ነውና (2ኛ ቆር.4.8) በዚህ የጸሎተ ጊዜ የጌታ ነገረ መስቀሉ በይበልጥ የሚታሰብበት ሲሆን በጸሎተ ቁርባንም ሥርዓት ከምንግ ዜውም በበለጠ ልዑካንም (ቀዳሾቹም) ሆነ ቆራቢዎች እና አስቀዳ ሾች ምዕመናን የጌታን ነገረ መስቀሉን በማስታወስ ጌታ ከተቀበ ላቸው መከራዎች በጥቂቱ የመከራ አርእስት የሆኑ አሥራ ሶስቱን ሀማሳግተ መስቀል ከምስጋናው ጋር እንዲያስቡ እና የጌታ መከራው ትዝ እያላቸው እንዲያዝኑ ይገባል። እሊሆም፡-

- 1. አክሊለ ሦክ - የእሾህ አክሊል መቀዳቱን
- 2. ተኩርዖተ ርእስ - ራሱን በበትር መደብደቡን
- 3. ተጻፍዶ መልታሕት - ፊቱን በጥሬ መመታቱን
- 4. ሰትየ ሐሞት - መራራ ሐሞት መጠጣቱን
- 5. ወረቀ ምራቅ - የርኩሳን አይሁድን የምራቅ ትፋትን መቀበሉን
- 6. 5ቱ ቅንዋት - በአራቱ ትንኮሮች ሰውነቱ መወጋቱን
- 11. ተቀስፎ ዘባን - ጀርባው በጅራፍ መገረፉን
- 12. ተዐሥሮ ድገሪት - የኋለት የፊጥን መታሰሩን
- 13. ጸዊረ መስቀል - መስቀል ተሸክሞ መጓዙን
- † ርግዘተ ገቦ - ጎኑን በሰንገረኛ ጦር መወጋቱን
- † ወሪደ መቃብር - ወደ መቃብር መውረዱን ናቸው

ሐ. ፍትሐት ዘወልድ

ይህ ጸሎት የንስሐ ጸሎት ነው። ይህ ጸሎት ሲጸለይልን ወደቀን ሰግደን ጸሎተ ንስሐን መቀበል ይገባናል። ከጸሎተ ንስሐው አስቀድሞ ዲያቆኑ እንድንሰግድ ባሰማን አዋጅ መሠረት መስገድ ይገባናል። ነገር ግን ይህ ሰዓት፡-

- ብዙ መቆም ይህ ደካማ ሰውነታችን እረፍት የሚሻበት ሰዓት ስለሆነ ከድካማችን አንጻር አቤቱ በፊትህ እንሰግዳለን ሰግደን እንገዛልሃለን ብለን ለእግዚአብሔር በእግዚአብሔር ፊት ቃል ከገባን በኋላ

- ❖ የሰገድን መስለን ማንቀላፋት
- ❖ ለመቀመጥ ምቹ ሥፍራ መፈለግ
- ❖ ድጋፍና ጥግ ፈልጎ በማረፍ እስካሁን የቆምኩት ይበቃኛል አሁን እንኳ እረፍ ብዬ ላስቀድስ ብለን በዚያው እንቅልፍ ይዘን ይሄድና ተቀስቅሰን ወደ ቤት ለመሄድ የምንነሳ ስለማንታጣ ሰዓቱ ብርቱ ደካማ ሳይል ሁሉን የሚፈትንና ለድካማችን ሁሉ በረከትን የምናገኝበት ጊዜ ስለሆነ ነቅተን ተግተን ጸሎቱን ብንከታተል መልካም ነው።

በተጨማሪም ስንፍናን አርቀን በዚህ በንስሐው ጸሎት ንባብ ጊዜ ካህኑ እንዲህ እያለ የሚጸልይልንን ጸሎት እንሰማ ዘንድ ይገባል።

1. የካህኑም ጸሎት

“አቤቱ እንተን ብንበድል በማወቅም ቢሆን ባለማወቅ በተ ንኮልም ቢሆን በሽንገላ ቢሆን በልብና ክፋትም ቢሆን በዕውቀት ማነስም ቢሆን የሰውን ድካሙን እንተ ታውቀዋለህ ቸር ሰው ወዳጅ ሆይ የፍጥረት ሁሉ ጌታ አቤቱ ለኃጢአታችን ስርየትን ስጠን፣ ባርከን፣ አክብረን፣ አንጸን፣ የተፈታንም ነፃም አድርገን ሕዝቡን ሁሉ ፍታቸው”። እንዲህ እያለ ነው የሚለምነው ካህኑም በተሰጠው ከሌዋውያን ካህናት ከምድራውያን ነገሥታት በተለየ ምድራዊና ሰማያዊ ሥልጣን እግዚአብሔር ይፍታቸው ብሎ ምሕረትን ሲያገኙናጸፈን መተኛት ወይም እረፍት መሻት አያስፈልግም የእግዚአብሔርን ፀጋና መንግስተ ሰማያ ትን በብዙ ድካም እንዲገኙ ወንጌላዊው እንዲህ ብሎ አስተምሮናል “እስመ በብዙኅ ጸማ ሀለውን ንባዓ ለመንግሥተ እግዚአብሔር” ወደ እግዚአብሔር መንግሥት በብዙ ድካም እንገባ ዘንድ አለን። የሐ. ሥራ 14 ቁ፡ 22

ጌታ ክብር ምስጋና ይግባውና በትጋት እንድናመሰግነው እንድንጸልይ ደቀመዛሙርቱን በፈተና ሰዓት ለጸሎት ይተጉ ዘንድ “ስእንከሙ ተጊህ አንተ ሰዓተ ምስሌዎ” እንዴት አንድ ሰዓት ከእኔ ጋር ለመተጋት ተሰናኙሁ እያል እነሱን ባተጋበት ቃሉ እኛንም በጸሎት ሰዓት በንቃት በትጋት እንድናገለግለው ይመክረናል። (ማቴ 26 ቁ 40)

መ.ተዘከረን እግዚአብሔር በውስተ መንግሥትክ

ጌታ ሆይ በመንግሥትህ በመጣህ ጊዜ አስበኝ (ሉቃ 23ቁ.42)። ይህን ጸሎት (ልመና) ከልመና ከጸሎት ሁሉ የተሻለ ደገኛ ልመና ስለሆነ ሊቃውንቱ በጸሎተ ቅዳሴ ጊዜ እንዲጸለይ አድርገውታል።

ጸሎቱን የጸለየው ከጌታ መስቀል በስተቀኝ በኩል የተሰቀለው ነፍሰ ገዳይ፣ ቋንቋ ቁራጭ እና ወንበዴ የነበረው ፈያታዊ ዘዩማን ሲሆን ኃጢአቱን በመታመን የጸለየው ጸሎት ነበር። እኛም “በከመ ተዘከርከ ለፈያታዊ ዘይማን” በቀኝ በኩል የተሰቀለውን ቀማኛ ወንበዴ በቸርነትህ በይቅርታህ ለገነት ለመንግሥተ ሰማያት እንዳስብከው እኛንም ከርሱ የበለጠ ከራሳችን ፀጉር የበዛ ኃጢአታችን እንዲሁ በቸርነት ምሬያችኋለሁ በለን። እሱን “ዛሬ በገነት ከኔ ጋር ነህ” እንዳልከው ቅዱስ ሥጋህን ክቡር ደምህን ተቀብለን ገነት መንግስተ ሰማያት እንገባለን ከሚለው ተስፋ አታርቀን። እያልን በዚህ ደገኛ ጸሎት ሰዓት ብናዝን የታደለ በእውነት ቢያነባ ትልቅ እድልና ምርጫ ነው።

በዚህ ደገኛ ጸሎት ጊዜ፡-

1. የጌታን ምሕረትና የእኛን በዳይነት እያሰብን ብዙ ብናዝንና፣ ብናለ ቅስ፣ መመረጥ ነው። በደላችንንና ኃጢአታችንን ለማሰብ ጊዜው ስለንጉሡ ዳዊት ታላቅና የክበረ ገናና ዕውቅ ሰው ሆኖ ራሱን በእግዚአብሔር ፊት አዋረደ “ወበአንብአየ አርሐስኩ ምስካብየ ወተሀሃውከት እመአት ዓይንዎ” ኃጢአቱን እያሰብኩ መኝታዬን በእንባ አራስኩት ዓይኖቼም ከቁጡ ከእንባ የተነሣ ፈዘዘ፣ አለ። (መዝ 6.ቁ 6) ጌታም በወንጌሉ ብፁዓን እስ ይለህዉ ይእዜ “ዛሬ የሚያነቡ የሚያዝኩ ንዑዳን ክቡራን ናቸው”፤ ብሏልና። (ማቴ5 ቁ4) በመጽሐፈ መነኩሳት ሰው ሆኖ የማይበድ ድል እንጨት ሆኖ የማይጨስ የለምና አጥፍቻለሁ እያሉ ማንባት ልዩ ቁርባን እንደ ማቅረብ መሆኑን ሲያመለክት “ቀርባናቲሆሙ ለጻድቃን አንብዓ አዕይንቲሆሙ” የጻድቃን ቀርባናቸው ዕንባቸው ነው፤ በማለት ጠቅሶታል። (ማር. ይስ

- 48) የምናነባው እንባ በሲኦል ያለውን እሳት ለማዋፋት እና በኃጢአት ያደፈውን ሰውነታችንን ለማጽዳት ነው። ሰው በኃጢአት መቃብር ወስጥ ካለ ግን ምልክቱ እንባ ማጣት ነው (ማር ይሰ. 48)።
2. ሕማሙንና ፍጹም የተቀበለው ጸዋትወ መከራ ትዝ ይለን ዘንድ በዓይነ ሕሊና ወደ ቀራንዮ አደባባይ ተጉዘን፤ በደም የተከለለ በ5ቱ ቅንዋት እንደብራና በመስቀል ላይ የተወጠረ የጌታን አካል እንይ እንመልከት፤ ፍቅሩና ውለታው ትዝ ይበለን።
 “ክርስቶስ መድኃኒነ መጽክ ወሐመ በእንቲለነ በሕማማቲሁ ቤዘወነ” (ገብረ ሕማማት)
3. ቆርሶ ገምሶ የሰጠንን ቅዱስ ሥጋውን ክቡር ደሙን እያሰብን መቼ ይሆን ለዚህ የምታበቃኝ እያልን ፍጹም ተስፋ እናድርግ።
4. ትንሣኤውን እናስብ።
5. ዳግም ምጽአቱን እናስብ። (1ኛ ቆሮ 11ቁ 26)

በከመ ምሕረትከ
(እንደይቅርታህ መጠን)

በጸሎተ ቅዳሴያችን ሌላኛው የተመረጠ ጸሎት ይህ ነው። ሐዋርያው “ያዳነን በቅዱስም አጠራር የጠራን እግዚአብሔር ነው ይህም እንደ ራሱ አሳብና ጸጋ መጠን ነው እንጂ እንደ ሥራ ችን መጠን አይደለም” (2ኛጢሞ1 ቁ9) እንዳለው፤

ይህም ጸሎት ይቅርታ ችርነቱ ባይሆን ራሳችንን ዝቅ በማድረግ በፊቱ ለመቆምና የተቀደሰ ስሙን ለመጥራት ባልተቻለን ነበር፤ ከሚለው መሠረታዊ አሳብ በመነሣት ነው። ልቦ አምላክ ዳዊት “በከመ ይምሕር አብ ወልዶ ከማሁ ይምሕርሙ እግዚአብሔር ለእለ ያፈቅርዎ” እሳት ለልጁ አንደ ሚራራ እንዲሁ እግዚአብሔር ለሚፈሩት ይራራል (መዝ.92 ቁ13) እንዳለው የሚገባ ጸሎት ነው።

“በከመ ምሕረትከ አምላክነ
ወእኮ በከመ አበሳነ”

ጸሎቱም በነጠላ ትርጉሙ ፈጣሪያችን እንደይቅርታህ እንደ ችርነትህ ነው እንጂ እንደ በደላችን አይሁን ማለት ነው። ሁለተኛው ትርጉም፡- በጋና ክረምትን መዓልትና ሌሊትን የምታፈራርቅልን እንደይቅርታህ እንደችርነትህ ነው እንጂ እንደበደላችን ወይም እንደኛ በነነት ቢሆን ይህ ሁሉ ባልተገባን ነበር።

ሦስተኛው ትርጉም፡- ቅዱስ ሥጋህን ክቡር ደምህን ለመብላትና ለመጠጣት በፊትህ የቆምነው እንደይቅርታህ እንደቸርነትህ ነው እንጂ እንደ በደላችንና እንደ ኃጢአታችን ቢሆን ባልተገባን ነበር እያልን የእምላክ ቸርቱንና ምሕረቱን በማሰብ ኃጢአታችንን በማመን ወደ እርሱ ለመቅረብ የምንጸልየው ጸሎት ነው።

ረ. እግዚአ መሐረን ክርስቶስ
(ከቤቱ ክርስቶስ ይቅር በለን)

ይህም ጸሎት ሁለተኛው ከጸሎት ሁሉ የከበረና የተወደደ ጸሎት ሲሆን አሳባችንን ሰብስበን እግዚአብሔርን ፈጽሞ በመፍራትና በማሳዘን በሁለት አግራችን በመቆም ለኃጢአታችን ስርየትን ይቅርታን የምንለምንበት ፍጹም የሆነ ጸሎት ነው። በዚህ ሰዓት ፍጹም ጸጥታና ሰላም ሊሰፍን ይገባል። አስቀዳሾችም ጸሎተ ቀርባኑን የሚመራው ካህን “እግዚአ መሐረን ክርስቶስ” ብሎ በዜማ ሲያሰማ በአንድነት ሆነን ተሰጥዎውን በመቀበል፣ ካህኑን በመከተል ከፈጣሪያችን ፍጹም ቸርነቱንና ምሕረቱን መሰመንና መጠየቅ ይገባል።

አዘጋጁ ፡ መጋቤብሉይ ያሬድ ካሣ ዘደብረ ሊባኖስ መካነ ሰባረ አጽሙ ለተክለሃይማኖት ጻድቅ ዘኢትዮጵያ በቦሌ ደብረ ሳሌም መድኃኔዓለም ካቴድራል የመጻሕፍት ትርጓሜ መምህር።